UTJECAJ COVID 19 KRIZE NA UGOSTITELJSTVO

Stapić, Ante

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Split, Faculty of economics Split / Sveučilište u Splitu, Ekonomski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:124:161576

Rights / Prava: In copyright / Zaštićeno autorskim pravom.

Download date / Datum preuzimanja: **2024-03-29**

Repository / Repozitorij:

REFST - Repository of Economics faculty in Split

zir.nsk.hr

UNIVERSITY OF SPLIT

dabar

DIGITALNI AKADEMSKI ARHIVI I REPOZITORIJI

SVEUČILIŠTE U SPLITU

EKONOMSKI FAKULTET

ZAVRŠNI RAD

UTJECAJ COVID 19 KRIZE NA UGOSTITELJSTVO

Mentor: **Student:**

Izv. prof. dr. sc. Marko Hell **Ante stapić**

Split, svibanj, 2021

Sadržaj

1. Uvod 3
2. O Covid-u....4
2.1. Simptomi 5
2.2. Pandemija u RH....7
2.3. Vladine mjere 8
2.4. Odluke Nacionalnog stožera civilne zaštite (NSCV) 11
2.5. Preporuke Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ) 14
2.6. Pandemija u brojkama....16
3. O turizmu 19
3.1. Značaj turizma 19
3.2. Turizam u doba pandemije 20
4. Ugostiteljstvo 24
4.1. Ugostiteljstvo i covid 25
4.2. Nacionalna udruga ugostitelja 26
5. Pad prometa u djelatnostima ugostiteljstvo i turizam....28
5.1. Analiza podataka iz sustava fiskalizacije....30
6. Covid u praksi 33
6.1. Opće informacije o poduzeću....33
6.2. Prilagodba poduzeća 35
7. Zaključak....38
8. Sažetak....39
9. Literatura....40

1. Uvod

Ugostiteljstvo kao i mnoge druge grane gospodarstva podložne su mnogim faktorima rizika kao što su: rat, vremenske nepogode, politička situacija područja, epidemiološka slika zemlje i slično. Kao što znamo krajem 2019. godine pojavio se virus koji se počeo širiti na globalnoj razini tako da je cijela protekla 2020. godina protekla u znaku epidemije i pandemije.

Stoga je u ovom radu opisan utjecaj COVID-19 bolesti na domaće ugostiteljstvo. U istraživanju su korišteni primarni i sekundarni izvori informacija, nastojeći na najrelevantniji mogući način opisati situaciju u kojem se taj sektor gospodarstva našao.

Ovaj završni rad se sastoji se od osam poglavlja. Prvo poglavlje je uvod. U drugom poglavlju opisuju se COVID kao bolest sa popratnim simtoma, vladine mjere donijete u prevenciji opravka gospodarstva, popis nekih od mjera stožera civilne zaštite te preporuka Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo. U trećem poglavlju opisuju se turizam te njegov značaj za gospodarstvo Hrvatske, opisano je što se događa s turizmom u doba pandemije te kakav bi trebao biti turizam nakon pandemije. U četvrtom poglavlju opisano je ugostiteljstvu kao gospodarska grana te utjecaju virusa na ugostiteljstvo također i Hrvatska udruga ugostitelja. U petom predstavljeno je jedno Hrvatsko poduzeće te kako se ono snašlo i postavilo u uvjetima Covid-19 krize. Šest poglavlje donosi zaključak. Sedmo poglavlje je sažetak i osmo je literatura.

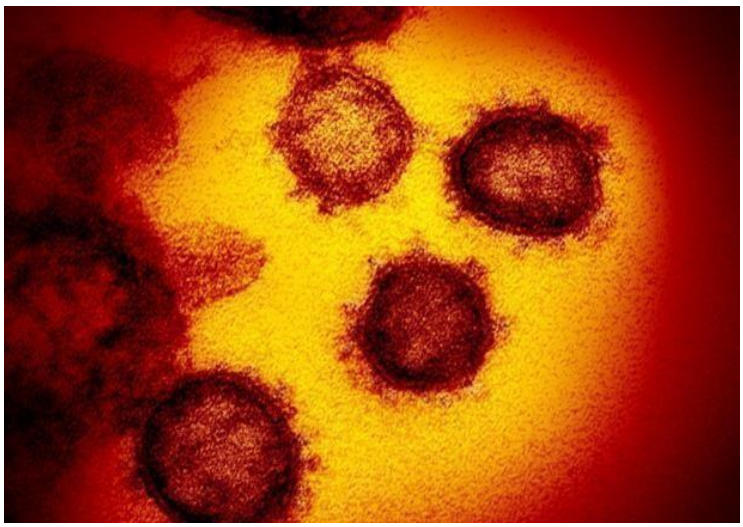
2. O Covid-u

Koronavirus, bolest COVID-19 zarazna je bolest čiji je uzročnik novootkriveni koronavirus.

Bolest je i službeno potvrđena tijekom prosinca 2019. u gradu Wuhanu, pokrajine Hubei, Kina, dok je prvi slučaj oboljenja zabilježen 17. studenoga 2019. Povodom brzog širenja ove bolesti Svjetska zdravstvena organizacija proglasila je pandemiju. Zabilježene su zaraze diljem zapadnog svijeta i Azijsko-pacifičkog oceana, uglavnom ljudi iz Kine, a kasnije se bolest širi diljem Europe.

Prema stanju od 4. siječnja 2020. potvrđeno je 85.520.240 slučajeva, od toga 60.486.965 izliječenih i 1.850.941 mrtvih. Pandemija virusa primarno zahvaća kontinentalnu Kinu, Južnu Koreju, Italiju, Japan i Iran, s manjim brojem ili izoliranim slučajevima u stotinjak drugih država. Prema stanju od 20. srpnja 2020. godine izvan Kine zaraženo je oko 14.600.000 osoba. WHO je 11. ožujka proglasio globalnu pandemiju koronavirusa.

Uzročnik bolesti primarno se širi bliskim kontaktom, najčešće kapljičnim putem kao posljedica kašljanja, kihanja ili razgovora. Kapljice češće padaju na pod ili površinu, međutim mogu ostati lebdjeti u zraku određeni vremenski period. Nešto rjeđe, uzročnika je moguće unijeti i dodirivanjem kontaminiranih površina te potom lica. Rizik za prijenos bolesti najveći je prva tri dana od pojave simptoma, iako je moguć i prije pojave, kao i putem pacijenata koji nemaju vidljivih simptoma bolesti. [1]

Slika 1Mikroskopski presjek virusa Covid19

Izvor: https://www.slobodnaevropa.org/a/31053355.html

[1] https://hr.m.wikipedia.org/wiki/COVID-19

2.1. Simptomi

Osobe zaražene SARS-CoV-2 virusom ne moraju odmah pokazati znakove bolesti. Vrijeme od izlaganja do pojave prvih simptoma uobičajeno iznosi oko 5 dana, međutim inkubacija može biti između 2 - 14 dana. U posebno rizičnu skupinu spadaju osobe starije životne dobi, mala djeca te osobe s kroničnim bolestima kao što su bolesti kardiovaskularnog sustava, dijabetes i kronične bolesti pluća.[2]

Prema rezultatima nerecenzirane studije provedene tijekom ožujka i travnja 2020., na uzorku od oko 1.600 ispitanika u Ujedinjenom kraljevstvu i SAD-u, identificirano je šest različitih skupina simptoma, uzrokovanih ili različitim podtipovima SARS-CoV-2 virusa ili zdravstvenim stanjem pojedinca. [3]

Na slici ispod vidljivi su simptomi koji upućuju na to da smo zaraženi virusom te kako ih razlikovati od gripe i prehlade.

Simptomi	Koronavirus OD BLAŽIH DO TEŽIH	Prehlada POSTUPNO POJAVLJIVANJE	Gripa NAGLI SIMPTOMI
Groznica Povišena T T °C	Uobičajen	Rijedak	Uobičajen
Umor	Ponekad	Ponekad	Uobičajen
Kašalj	Uobičajen (obično suh)	Blag	Uobičajen (obično suh)
Kihanje	Ne	Uobičajen	Ne
Bolovi	Ponekad	Uobičajen	Uobičajen
Curenje ili začepljen nos	Rijedak	Uobičajen	Ponekad
Grlobolja	Ponekad	Uobičajen	Ponekad
Proljev	Rijedak	Ne	Ponekad kod djece

Slika 2 Usporedba simptoma coronavirusa, prelhade i gripe

Izvor:https://www.medicinskasestra.eu/2020/03/09/pogledajte-usporedbu-simptoma-koronavirusa-prehlade-i-gripe/

[2] https://hr.m.wikipedia.org/wiki/COVID-19
[3] https://amp.hr.what-this.com/667245/1/covid-19.html

Jedan od naknadno otkrivenih simptoma na kojeg su upozorili otorinolaringolozi koji se sve učestalije počeo pojavljivati kod moguće zaraženih pacijenata je anosmija. Anosmija je zapravo kada izgubimo osjet okusa i mirisa. Manifestira se tako što izgubimo gubitak njuha i to iznenada bez da nam se začepi nosna šupljina, također se i isto vrijeme izgubi i osjet okusa.

Važno je napomenuti kako svi ti simptomi javljaju u različitim skupinama simptoma, koje možemo razvrstati u sedam skupina. U sljedećoj tablici navest ćemo gore spomenute skupine.

Tablica 1 Šest skupina simptoma Covid 19

SKUPINA	SIMPTOMI
0.	Temperatura, groznica, umor i kašalj
1.	Curenje nosa, kihanje, suho grlo, začepljeni nos
2.	Bolovi u zglobovima i mišićima
3.	Upala očiju
4.	Upala pluća i otežano disanje
5.	Gastrointestinalni problemi što uključuje proljev, mučninu i glavobolju
6.	Gubitak okusa i mirisa

Izvor: Prikaz autora

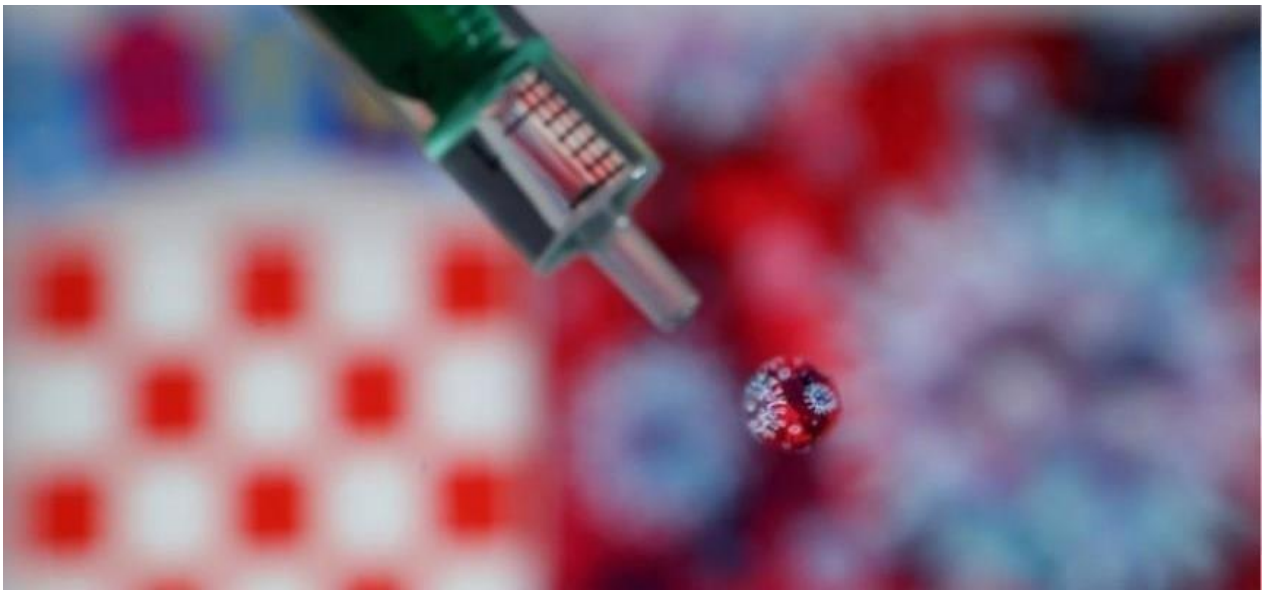
Pacijentima kojima se manifestira teža klinička slika, a uzrokovana najčešće simptomima iz skupina 4 – 6 , u najvećem broju slučajeva takvi su pacijenti zahtijevali napredne mjere potpore disanja u smislu mehaničke ventilacije ili primjene kisika, također polovina pacijenata iz skupine 4. i 6 skupine je hospitalizirana.[4]

[4] https://amp.hr.what-this.com/667245/1/covid-19.html

2.2. Pandemija u RH

Pandemija COVID-19 u Hrvatskoj dio je svjetske pandemije koronavirusne bolesti 2019. COVID-19 uzrokovane teškim akutnim respiratornim sindromom SARS-CoV-2. Prvi slučaj u Republici Hrvatskoj zabilježen je u Zagrebu 25. veljače, kada je pacijent koji je došao iz Italije bio pozitivno testiran. Istog je dana potvrđen drugi slučaj vezan za prvi. U ožujku 2020. zabilježen je skup slučajeva u brojnim hrvatskim gradovima. 12. ožujka prijavljen je prvi oporavak, a 18. ožujka potvrđena je prva smrt od virusa.[5]

Pandemija u Hrvatskoj dogodila se tijekom hrvatskog predsjedanja Vijećem Europske unije. Zagreb, glavni grad Hrvatske, 22. ožujka pogodio je najjači potres u 140 godina, uzrokujući probleme u provođenju mjera socijalnog udaljavanja koje je utvrdila hrvatska vlada, budući da je zemlja u kasnijem dijelu bila u blokadi prve polovice 2020. 5. srpnja u zemlji su održani parlamentarni izbori. Općenito, zemlja je uglavnom otvorena tijekom ljetne turističke sezone 2020. godine.

Slika 3 Covid 19 u Hrvatskoj

Izvor:
https://d35nxk5xx1d0px.cloudfront.net/repository/images/_variations/4/2/5/c/425c7ba611f653f1e0e90cfaf3cbcdb0_view_article_new.jpg?v=21

[5] https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2020_11_129_2459.html

2.3. Vladine mjere

Kako je postalo nedvojbeno da pandemija koronavirusa vrlo negativno utječe na gospodarsku aktivnost u ovom poglavlju navedene su mjere Vladine fiskalne politike za ublažavanje negativnih posljedica pandemije na gospodarstvo. Vlada RH donijela je dva sveobuhvatna i ciljana paketa gospodarskih mjera. Njihov cilj je prvenstveno pomoći privatnom sektoru kao nositelju gospodarske aktivnosti da što uspješnije prebrodi krizu kroz očuvanje radnih mjesta, isplatu plaća, odnosno rješavanje problema nelikvidnosti onima čija je poslovna aktivnost smanjena.[6]

U ožujku i travnju Vlada RH usvojila je paket mjere iz područja fiskalne politike u iznosu od 2,5% BDP-a radi ublažavanja negativnih posljedica pandemije koronavirusa, koji je potvrđen i rebalansom proračuna usvojenim u svibnju u Hrvatskom saboru.

Prema procjenama Ministarstva financija RH, objavljenim u Programu konvergencije Republike Hrvatske za 2020. i 2021. godinu, ukupan će trošak mjere koja se odnosi na potpore za očuvanje radnih mjesta u travnju, svibnju i lipnju iznositi oko 6,7 milijardi kuna (1,8% ocijenjenog BDP-a u 2020. godini).

Trošak otpisa poreza i doprinosa procijenjen je na 1,8 milijardi kuna (odnosno oko 0,5% BDP-a). Konačno, trošak nabave dodatne medicinske opreme iznosi oko 600 milijuna kuna (oko 0,2% BDP- a). Učinci spomenutih mjera prema metodologiji ESA ocijenjeni su u iznosu od 2,5% BDP-a s obzirom na to da se prihodi evidentiraju prema obračunskom načelu, što isključuje učinak odgoda poreznih plaćanja.

Mjere za ublažavanje posljedica koronavirusa imaju izravan učinak na kretanje prihoda i rashoda državnog proračuna.

Važno je napomenuti kako su ove fiskalne mjere donesene u Hrvatskoj po svojim karakteristikama, obuhvatu i intenzitetu uglavnom usporedive s mjerama koje su donijele vlade zemalja članica Europske unije.

Prvi paket mjera donijet je 17.ožujka 2020., odnosno tri tjedna nakon što je bio registriran prvi virusom zaraženi pacijent u Hrvatskoj.[7]

---

[6] https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2020/Svibanj/229 sjednica VRH/229 - 8.3.docx

[7] https://www.hnb.hr/documents/20182/3688187/h-polugodisnja-informacija-1polugodiste2020.pdf/65d9b46e-704f-fd76-766a-008467feefb9

Drugi paket mjera donijet je 2. travnja kojim su, uz neke nove mjere, prilagođene i pojedine mjere iz prvog paketa.

U daljnjem tekstu navedene su konkretne mjere.

Mjerom potpore za očuvanje radnih mjesta sufinanciran je trošak plaće u iznosu od 3.250 kuna po zaposlenom za ožujak (s isplatom u travnju) te 4.000 kuna za travanj i svibanj. Doprinosi za mirovinsko i zdravstveno osiguranje naknada plaća otpisani su, osim uplata u II. stup mirovinskog osiguranja koje je snosio državni proračun.

Trošak ove mjere prema podacima HZZ-a i informacijama Ministarstva financija iznosi oko 6,7 milijardi kuna, odnosno oko 1,8% ocijenjenog BDP-a u 2020. godini.

Mjerom izmjene poreznih propisa poslovnim subjektima koji su imali ili su procijenili da će imati pad prihoda veći od 20% biti omogućena beskamatna odgoda i obročna otplata obveza po izravnim porezima i doprinosima.

Travanjskim paketom gospodarskih mjera ova je mjera izmijenjena na način da će poslovni subjekti s godišnjim prihodom manjim od 7,5 milijuna kuna (kojih je 93%) i padom prihoda većim od 50% biti u potpunosti oslobođeni plaćanja javnih davanja (odnosno izravnih poreza i doprinosa) koja dospijevaju tijekom travnja, svibnja i lipnja 2020. godine.

Travanjskim paketom gospodarskih mjera ova je mjera izmijenjena na način da će poslovni subjekti s godišnjim prihodom manjim od 7,5 milijuna kuna (kojih je 93%) i padom prihoda većim od 50% biti u potpunosti oslobođeni plaćanja javnih davanja (odnosno izravnih poreza i doprinosa) koja dospijevaju tijekom travnja, svibnja i lipnja 2020. godine.

U tom razdoblju poslovni subjekti koji ostvaruju prihod veći od 7,5 milijuna kuna, uz pad prihoda veći od 50%, bit će djelomično oslobođeni plaćanja navedenih davanja ovisno o stupnju pada prihoda.

U tom razdoblju poslovni subjekti koji ostvaruju prihod veći od 7,5 milijuna kuna, uz pad prihoda veći od 50%, bit će djelomično oslobođeni plaćanja navedenih davanja ovisno o stupnju pada prihoda.[8]

[8] https://www.hnb.hr/documents/20182/3688187/h-polugodisnja-informacija-1polugodiste2020.pdf/65d9b46e-704f-fd76-766a-008467feefb9

Trošak ove mjere, otpis poreza i doprinosa, prema procjenama HNB-a iznosi 1,8 milijardi. kuna (odnosno oko 0,5% BDP-a).

Tu je i Vladina mjera nabave medicinske i zaštitne opreme za borbu protiv pandemije koronavirusa. Trošak ove mjere prema programu konvergencije iznosi oko 600 milijuna kuna, odnosno oko 0,2% BDP-a.

Prema istraživanjima HNB-a, provedenim rebalansom državnog proračuna, rashodi ostali na istoj razini kao i u originalnom planu. Međutim, kako bi se osigurala financijska sredstva potrebna za financiranje mjera i aktivnosti u borbi s pandemijom i njezinim posljedicama, izvršene su znatne preraspodjele u proračunu. Važno je napomenuti kako te raspodjele nemaju utjecaj na saldo proračuna.

Ukupan iznos mjera s utjecajem na saldo proračuna mogao iznositi približno 2,5% BDP-a.

Primjenom ovih fiskalnih mjera Hrvatska je postupila u skladu s preporukama Europske komisije i aktivacijom opće klauzule o odstupanju prema odrednicama Pakta o stabilnosti i rastu.[9]

Najznačajnije mjere		Fiskalni učinak, mil. HRK	Fiskalni učinak, % BDP-a
Potpore za očuvanje radnih mjesta	Subvencije poduzećima	6.300,0	1,7
	Uplate u II. stup mirovinskog osiguranja	400,0	0,1
1. Ukupno potpore		6.700,0	1,8
Otpis izravnih poreza i doprinosa	Porez na dohodak	100,0	0,0
	Doprinosi za mirovinsko osiguranje	800,0	0,2
	Doprinosi za zdravstveno osiguranje	800,0	0,2
	Porez na dobit	50,0	0,0
2. Ukupno otpisi		1.750,0	0,5
3. Nabava medicinske i zaštitne opreme za borbu protiv bolesti COVID-19		600,0	0,2
Ukupno		**9.050,0**	**2,5**

Slika 4 Mjere fiskalne politike za ublažavanje negativnih posljedica pandemije

Izvor:https://www.hnb.hr/documents/20182/3688187/h-polugodisnja-informacija-1polugodiste2020.pdf/65d9b46e-704f-fd76-766a-008467feefb9 (MFIN, HNB)

Slika gore prikazuje tablični prikaz mjera fiskalne politike za suzbijanje posljedica koronavirusa na gospodarstvo sa svojom težinom u novcu i težinom po nacionalni BDP.

[9] https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2020/Svibanj/229 sjednica VRH/229 - 8.3.docx

2.4. Odluke Nacionalnog stožera civilne zaštite (NSCV)

U daljnjem tekstu navedene su i opisane neke od najznačajnijih mjera i odredba u svrhu sprječavanja širenja bolesti Covid-19 za područje cijele RH te one koje se odnose na ugostiteljski sektor, a donio ih je Nacionalni stožer civilne zaštite. Većina dolje navedenih mjera odluka stožera mijenjana je, nadopunjivana ili ukinuta.

19. ožujka 2020

Odluka o privremenoj zabrani prelaska preko graničnih prijelaza RH.

- ovom odlukom privremeno je zabranjen tj. ograničen prelazak osoba preko svih graničnih prijelaza RH, izuzetak za zdravstvene djelatnike, diplomate, policijske službenike i sl.

Odluka o mjerama ograničavanja društvenih okupljanja, rada trgovina, uslužnih djelatnosti i održavanja sportskih djelatnosti i održavanja sportskih i kulturnih događanja.

- ova mjera donesena na trajanje od 30 dana, zabrana održavanja javnih događaja i okupljanja više od 5 osoba na jednom mjestu te obustava rada ugostiteljskih objekata i vjerskih okupljanja... Izuzeti su prodavaonice prehrambenih i higijenskih artikala, tržnice, ljekarne, benzinske postaje, pekarnice, kiosk..

20. ožujka 2020

Odluka o mjerama prilikom sklapanja braka i životnog partnerstva te odluka o održavanju pogreba i posljednjih ispraćaja.

- odlukom su obustavljena održavanja svih svadbenih svečanosti. Pogrebi, posljednji ispraćaji i polaganja urne održavaju se isključivo u krugu u obitelji.

22. ožujka 2020

Odluka o zabrani napuštanja mjesta prebivališta i stalnog boravka u RH.

- odlukom zabranjeno napuštanje mjesta prebivališta i stalnog boravka, ukoliko je potrebno napustiti to mjesto potrebno je držati socijalnu distancu, ne zadržavati se na javnim mjestima i posjedovati valjanu propusnicu.

24. travnja 2020

Odluka o nužnim mjerama ograničavanja društvenih okupljanja, rada u trgovinama, uslužnih djelatnosti i održavanja sportskih i kulturnih događaja za vrijeme trajanja proglašene epidemije bolesti Covid-19.

- odlukom je zabranjeno održavanje javnih događanja i okupljanja više od 5 osoba, obustava kulturnih djelatnosti, obustava svih sportskih natjecanja i organizira<nih treninga, obustava rada autoškola i škola stranih jezika.

10. srpnja 2020

Odluka o nužnoj mjeri korištenja maski za lice ili medicinskih maski za vrijeme trajanja proglašene epidemije bolesti Covid-19.

- odlukom su zaštitne maske za lice obavezni koristiti zaposlenici zdravstvenih ustanova, vozači javnog prometa, zaposlenici u trgovačkim djelatnostima, zaposlenici u ugostiteljskim objektima.

13. kolovoza 2020

Odluka o nužnoj mjeri ograničavanja radnog vremena ugostiteljskih objekata iz kategorije Barovi.

- ovom odlukom ugostiteljski objekti iz skupine barovi smiju biti otvoreni najduže do 24 sata.

26. kolovoza 2020

Odluka o uvođenju nužnih epidemioloških mjera za područje Splitsko- dalmatinske županije.

- ovom odlukom obavezno je nositi maske za lice u zatvorenim prostorima ugostiteljskih objekata dok se ne konzumira hrana ili piće, na svadbenim svečanostima i pogrebima dozvoljeno 50 osoba, održavanje sportskih natjecanja bez gledatelja, zabrana posjeta domovima za starije i nemoćne.

25. listopada 2020

Odluka o nužnim epidemiološkim mjerama kojima se ograničavaju okupljanja i uvode druge nužne epidemiološke mjere radi sprječavanja prijenosa bolesti Covid-19 putem okupljanja.

- odlukom zabranjeno prodaja alkoholnih pića od 00 do 6, 00 sati, javna okupljanja mogu trajati do 22 sata.

20. studenog 2020

Odluka o privremenom uređenju radnog vremena i ograničavanju radnog vremena ugostiteljskih objekata i drugih pružatelja ugostiteljskih.

- odlukom ugostiteljski objekti mogu raditi od 6, 00 do 22 sata

27. studenog 2020

Odluka o ograničavanju okupljanja

- odlukom zabranjena prodaja alkoholnih pića od 22 sata do 6, 00 sati, zabrana rada ugostiteljskih objekata osim za one iz skupine hoteli, kampovi, učeničkih ili studentskih domova, obustava rada casina i kladionica.[10]

[10] https://www.koronavirus.hr/odluka-o-mjerama-ogranicavanja-drustvenih-okupljanja-rada-u-trgovini-usluznih-djelatnosti-i-odrzavanja-sportskih-i-kulturnih-dogadjanja/180

2.5. Preporuke Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo (HZJZ)

Kako bi što uspješnije proveli sprječavanje širenja virusa u ugostiteljskim objektima, Hrvatski zavod za javno zdravstvo (HZJZ) izdao je niz mjera kako to učiniti, u nastavku poglavlja nabrojane su i opisane nekoliko takvih mjera za ugostiteljske objekte s terasama i bez njih i ugostiteljske objekte s smještajnim kapacitetom.

Prva od svih preporuka je isticanje **vidljivih obavijesti**, na vidljivo mjesto, a to su najčešće ulazna vrata potrebno je izvjesiti ili zalijepiti obavijesti o potrebi pridržavanja higijenskih mjera, mjera fizičke udaljenosti i nošenju medicinskih ili pamučnih maska za lice u trenutku boravka u objektu.

Sljedeće preporuka se odnosi na **dopušteni broj osoba u objektu** tj. ograničenju ukupnog broja posjetitelja. U objektu bi moglo boraviti u istom trenutku broj osoba koliko objekt može primiti s time da se omogući 4 metra kvadratna površine za svakog gosta, što u velikoj većini objekata nije baš izvedljivo. Također fizički razmak između gostiju trebao bi biti 1,5 metara.

Dezinficiranje stolova, odgovarajućim dezinfekcijskim sredstvom prije i nakon dolaska gostiju koji namjeravaju sjesti za taj stol, dezinficiranje kvaka i rukohvata koje gosti često dodiruju. Također na samom ulazu u objekt potrebno je postaviti vidljivo **dezinfekcijsko sredstvo** za dezinficiranje ruku gosta.

Klimatiziranje i provjetravanje unutarnjih prostorija. Preporuka je da klima ili ventilacija u objektu bude namještena između 24 i 27 stupnjeva, ako to nije moguće preporuka je da se u više navrata tijekom smjena prostorija prozrači otvaranje vrata i prozora omogućujući prirodnu izmjenu i cirkulaciju zraka u prostoriju.

Covid redar, okupljanja bilo kakve vrste i sadržaja koja uključuju više od 50 sudionika, moraju imati COVID redara na svakih 50 okupljenih osoba. Svi sudionici moraju biti upoznati s mjerama prevencije za pojedini događaj.

Nema stajaćih mjesta niti visokih stolova ako se za visokim stolovima omogućuje jedino stajanje gostiju oko stola. Za šankom postoje samo sjedeća mjesta i stajanje je zabranjeno izuzev u vrlo malim ugostiteljskim objektima gdje postoji samo barsko posluživanje napitaka i gdje radi samozaposlena ili jedna zaposlena osoba.

Zatvaranje objekta u okolnostima u kojima se iz epidemiološke anamneze oboljelih utvrdi da je izvor/okolnost zaraze Covid-19 virusom boravak u noćnom klubu, preporučuje se da sanitarni inspektor sukladno članku 69. stavak 2. točka 2. Zakona o zaštiti pučanstva od zaraznih bolesti, odmah obustavi rad objekta s vremenom važenja odluke o obustavi rada sukladno mišljenju sanitarnog inspektora odnosno epidemiologa.

Rezervacija mjesta ili najava dolaska. Gosti su dužni unaprijed online rezervirati mjesto u ugostiteljskom objektu tipa noćni bar ili klub. Pružatelj usluge više ne nudi rezervacije nakon što su popunjena sva mjesta u objektu predviđena za boravak gostiju.

Medicinske maske za lice, djelatnici su ih obavezni nositi tokom cijele smjene, dok ih gosti drže na licu dok ne konzumiraju hranu ili piće. Masku je potrebno nositi preko usta i nosa.

Radno vrijeme, prije izricanja mjere o zatvaranju ugostiteljskih objekata bilo je regulirano do 22 sata.

Puštanje glazbe ne bi smjelo biti jače od 65 decibela što bi bila jačina prosječnog razgovora.[11]

[11] https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuke_za_rad_ugostiteljskih_objekata_ver_4_11_10_2020_.pdf

2.6. Pandemija u brojkama

U ovom poglavlju obrađeni su podaci o broju testiranih, pozitivnih, hospitaliziranih, onih na respiratoru i umrlih osoba od bolesti Covid-19 u Hrvatskoj. Podaci su uzimani sa stranica Hrvatskog zavoda za javno zdravstvo i obuhvaćaju period od 15.4 2020 do 7.2.2021.

Podaci iskazani u apsolutnim vrijednostima pretvoreni su u relativne vrijednosti za osobe koje su pozitivne u odnosu na broj testiranih osoba, hospitaliziranih u odnosu na broj pozitivnih, onih koji su završili na respiratoru u odnosu na hospitalizirane i broj umrlih u odnosu na broj pozitivnih osoba.

Tablica 2 Apsolutni podaci o pozitivnim, testiranim, hospitaliziranim, umrlim i osoba na respiratoru

	POZITIVNI	TESTIRANI	HOSPITALIZIRANI	NA RESPIRATORU	UMRLI
TRAVANJ	344	21959	189	29	39
SVIBANJ	162	39202	80	17	33
LIPANJ	2372	56129	371	26	38
SRPANJ	2372	56129	371	26	38
KOLOVOZ	5251	80066	481	38	41
RUJAN	6352	130868	888	74	94
LISTOPAD	34881	190187	2763	167	265
STUDENI	79562	254008	6634	650	1241
PROSINAC	**80856**	**264126**	**9120**	**844**	**2134**
SIJEČANJ	20437	166190	4228	443	1107
VELJAČA	2945	37420	646	73	142

Izvor: Prikaz autora

Tablica gore prikazuje apsolutni broj osoba koji su testirani, pozitivni, hospitalizirani, završili na respiratoru i umrli u razdoblju od travanja 2020 do veljače 2021. Podaci za travanj su uzeti od 15.4, a za veljaču od 7.2 do kraja mjeseca, podaci za ostale mjesece su za cijeli mjesec.

Uzimajući u obzir podatke za prosinac može se primijetiti kako je broj testiranih u tom mjesecu iznosio 264126 osobe što je za 1,18% manje u odnosu na prethodni mjesec.

Udio pozitivnih u prosincu u odnosu na testirane iznosio je 30,61% što je u apsolutnoj vrijednosti 80856 pozitivnih.

Broj hospitaliziranih iznosio je 9120 što je u odnosu na prethodni mjesec čak 24,86% više.Broj osoba koji su u prosincu završili na respiratoru iznosio je 844.

Gledajući broj osoba koji je preminuo u prosincu od bolesti Covid-19, on iznosi 2134. U odnosu na broj pozitivnih to bi iznosilo 2.64%.

Tablica 3 Relativni podaci o pozitivnim, testiranim, hospitaliziranim, umrlim i osoba na respiratoru

	POZ./TEST. (%)	HOSP./POZ. (%)	RESP./HOSP. (%)	UMRLI/POZ. (%)
TRAVANJ	1,57%	54,94%	15,34%	11,34%
SVIBANJ	0,41%	49,38%	21,25%	20,37%
LIPANJ	4,23%	15,64%	7,01%	1,60%
SRPANJ	4,23%	15,64%	7,01%	1,60%
KOLOVOZ	6,56%	9,16%	7,90%	0,78%
RUJANJ	4,85%	13,98%	8,33%	1,48%
LISTOPAD	18,34%	7,92%	6,04%	0,76%
STUDENI	31,32%	8,34%	9,80%	1,56%
PROSINAC	**30,61%**	**11,28%**	**9,25%**	**2,64%**
SJEČANJ	12,30%	20,69%	10,48%	5,42%
VELJAČA	7,87%	21,94%	11,30%	4,82%

Izvor: Prikaz autora

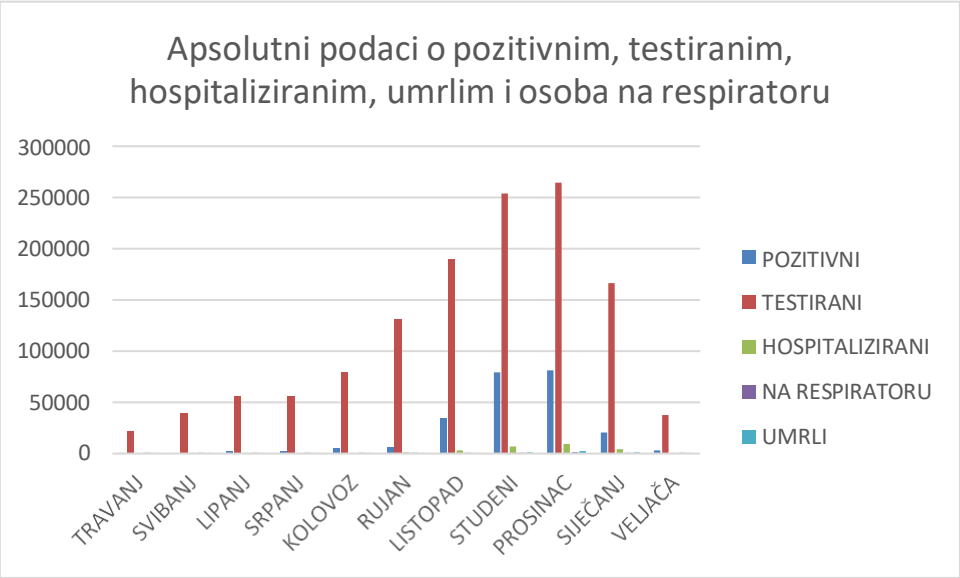
Tablica gore prikazuje relativne podatke o pozitivnim osobama u odnosu na testirane, hospitalizirane u odnosu na pozitivne, osobe na respiratoru u odnosu na hospitalizirane te umrle u odnosu na pozitivne.

Bazirajući se na mjesec prosinac može se primijetiti kako je udio pozitivnih u odnosu na testirane iznosio 30,61% što je za 0,71% manje u odnosu na prethodni mjesec studeni.

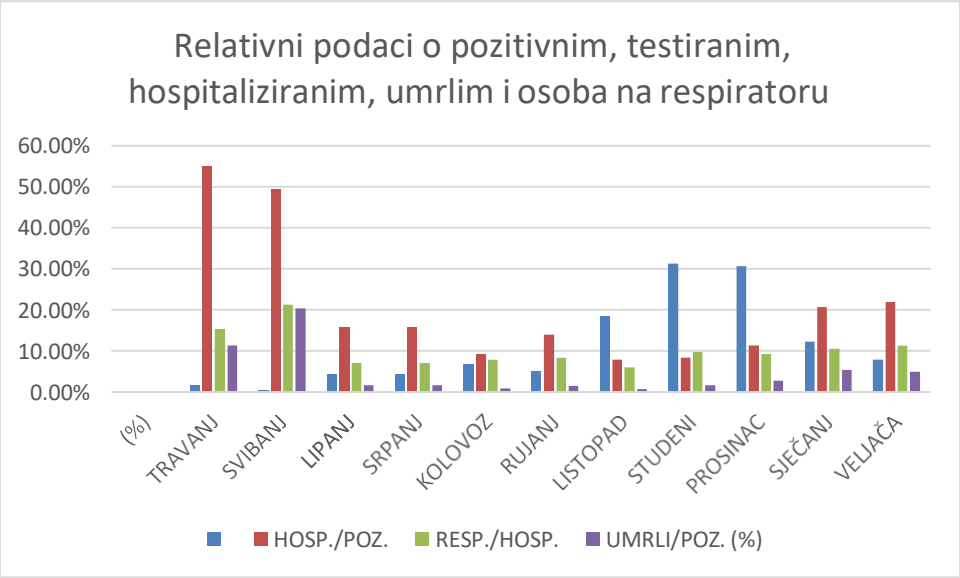
Broj hospitaliziranih osoba u odnosu na pozitivne iznosio je 11,28%, što je u odnosu na prethodni mjesec povećanje od 2,94%.

Od ukupnog broja hospitaliziranih osoba u prosincu, na respiratoru je završilo njih 9,25%, što je za razliku od prethodnog mjeseca pad od 0,55%.

Broj osoba koji su preminuli u prosincu u odnosu na ukupan broj pozitivnih u istom mjesecu iznosio je 2,64%, što je u odnosu na prethodni mjesec povećanje od 1,08%.

Izvor: Prikaz autora

Izvor: Prikaz autora

3. O turizmu

Turizam možemo opisati kao pojavu koja proizlazi iz putovanja i boravka ljudi to jest posjetitelja van matične zemlje u neku drugu zemlju, ako se tim putovanjem odnosno boravkom u drugoj zemlji ne zasnivaju stalno prebivalište ili to putovanje nije povezano sa nikakvom gospodarskom djelatnosti.

Prema britanskom turističkom autoru Crisu Rayanu definicija turizma bi glasila „Boravak od jedne ili više noći izvan kuće zbog odmora, posjete prijateljima ili slično, poslovne konferencije ili neke druge namjere osim obrazovanja ili privremenog zaposlenja“.

Kao jednu od zanimljivosti može se navesti kako su riječi turist prvi put je korištena 1772. godine a riječ turizam 1881. te dvije riječi izvedene su od latinskog „tornare“ što znači „Uključiti se u tok“.

Danas je turizam jedna od aktivnosti koju prakticiraju većina ljudi u svijetu s obzirom na svoje dohodovne moći, on može biti domaći ili međunarodni, dok domaći turizam ima utjecaj samo na jednu zemlju, međunarodni turizam ima utjecaj istovremeno na gospodarstvo polazišne i odredišne zemlje.[12]

3.1. Značaj turizma

Turizam je za neke države najvažniji izvor prihoda. Njegova važnost prepoznata je na "Manila Declaration on World Tourism of 1980" kao: "aktivnost vitalna za život nacija zbog svog utjecaja na socijalni, kulturni, obrazovni i ekonomski sektor društva unutar države, kao i njihove međunarodne odnose".

Turizam donosi znatan priljev kako u nacionalnu tako i u lokalnu ekonomiju u obliku plaćanja za robe, proizvoda i usluge koje koriste turisti, također stvara nove mogućnosti za zapošljavanje u uslužnom sektoru ekonomije koja se oslanja na turizam.

Uslužne djelatnosti usko povezane uz turizam uključuje: ugostiteljstvo: (hoteli, restorani, caffe barovi, konobe), prijevoz (zrakoplovni prijevoz, brodski prijevoz, taxi), smještaj (hoteli, kampovi, apartmani, turistička naselja), zabavna i tematska mjesta (zabavni parkovi, kockarnice, trgovački centri, koncerti, kazališta, muzeji, Nacionalni parkovi i parkovi prirode). Uz sve ovo prisutna je i velika industrija stvari koje kupuju turisti (suveniri, odjeća, pokloni).

[12] https://croatialink.com/wiki/turizam:_definicija,_nastanak,_razvoj_i_podjela

3.2. Turizam u doba pandemije

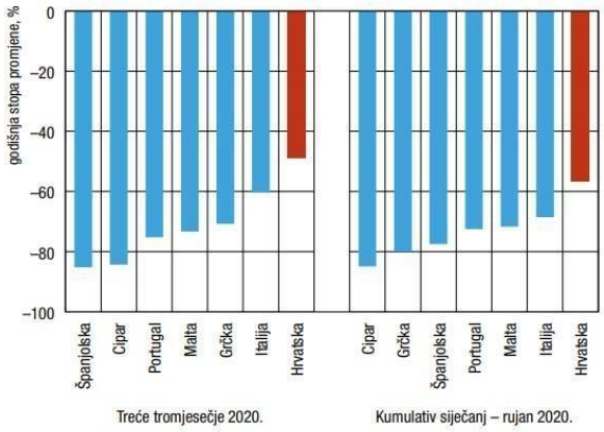
Turizam pripada onim gospodarskim djelatnostima koje su na globalnoj razini nerazmjerno snažno pogođene promjenama u ponašanju potrošača zbog izbijanja pandemije koronavirusa i restriktivnim epidemiološkim mjerama.

U daljnjem tekstu prikazano je kako je pandemija utjecala na razinu turističke aktivnosti i na strukturna obilježja turizma u 2020. godini u Hrvatskoj.

Ostvarenja u turizmu uspoređena su sa ostalim mediteranskim zemljama iz čega se može vidjeti da je hrvatska ostvarila primjetno bolje rezultate nego li bilo koja druga zemlja na Mediteranu.

Početkom izbijanja pandemije velika većina zemalja u proljeće 2020. takozvanom prvom valu uvela je restriktivne epidemiološke mjere kako bi suzbila širenje zaraze, tako je među prvim uvedenim mjerama bila je mjera ukidanja međunarodnih putovanja i zatvaranje granica. Prema podacima UNWTO-a do sredine travnja 2020. gotovo je 96% svih svjetskih destinacija uvelo neki oblik ograničenja za dolaske stranih putnika. Takvo ograničenje može vrlo snažno utjecati na hrvatski turizam ako uzmemo u obzir da strani turisti čine glavninu noćenja i dolazaka u Hrvatskoj čak više od 90 %.

Već nakon uvođenja mjera ograničenja putovanja moglo se pretpostaviti kako će to utjecati na dolazak stranih turista tj. da će njihov dolazak biti otežan i neizvjestan, a zbog pogoršanja ekonomske situacije u zemlji i zatvorenih brojnih radnih mjesta, smanjenog dohotka domaći turisti neće moći nadoknaditi izostanak stranih turista. Očekivalo se da će naš turizam biti među naj više pogođenim na Mediteranu.

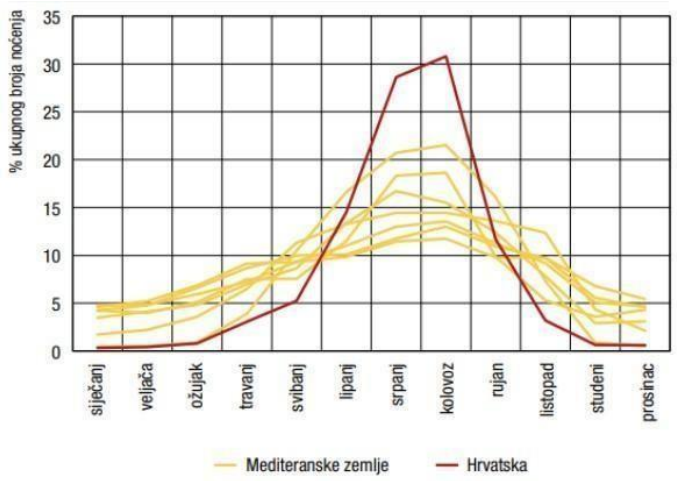

Slika 5 Godišnja stopa promjene ostvarenog broja noćenja stranih gostiju u trećem tromjesečju i prvih devet mjeseci 2020.

Izvor: Eurostat; DZS; nacionalni statistički uredi

Slika gore prikazuje fizičke pokazatelje koji upućuju na to da su i u trećem tromjesečju i u prvih devet mjeseci 2020. turistički rezultati u Hrvatskoj ipak bili primjetno bolji negoli kod bilo kojega drugog konkurenta na Mediteranu, a time i znatno iznad proljetnih očekivanja.

Hrvatskoj imaju izrazitu sezonsku komponentu, te zbog toga Ministarstvo turizma i Hrvatska turistička zajednica već godinama provode niz aktivnosti kako bi potaknuli razvoj turizma u ostatku godine, posebice u kontinentalnom dijelu zemlje. Međutim, izrazita se sezonalnost u uvjetima pandemije pokazala kao olakotna okolnost te su otvaranje granica i povoljna epidemiološka situacija tijekom ljetnih mjeseci znatno više pridonijeli ukupnom turističkom rezultatu u Hrvatskoj. Prema podacima za 2019. gotovo se tri četvrtine svih noćenja stranih gostiju ostvari u razdoblju od lipnja do kolovoza, vidljivo na slici ispod.

Slika 6 Udio broja noćenja stranih gostiju po mjesecima u

Izvor: Eurostat

Također unatoč svim faktorima koji će utjecati na rezultat 2021. poput cijepljenja , ograničenja kretanja i najvažnije epidemiološke situacije, pretpostavke su da će turizam s iskustvom iz 2020 postići iznimne rezultate. U tom smislu važnu ulogu imaju hotelijeri i ugostitelji, ali i drugi u sektoru turizma i ugostiteljstva s odgovornim pridržavanjem i provođenjem svih propisanih protuepidemijskih mjera za zaposlenike i turiste u samim objektima. Prvi jači turistički promet moguć je za Uskrs, i u narednoj 2021 glavna prednost Hrvatske je što je auto destinacija, te su stoga i dalje naša ključna emitivna tržišta njemačko, austrijsko, slovensko i poljsko.13

[13] https://mint.gov.hr/vijesti/turisticki-sektor-vjeruje-u-bolju-2021-ali-bit-ce-izuzetno-zahtjevna/22207

3.3. Turizam nakon pandemije

Neupitno je kako je Covid-19 kriza u odnosu na prethodne krize znatno utjecala na turizam i ugostiteljske djelatnosti no ona neće biti zadnji uzročnik drastičnog smanjenja turističkih aktivnosti.

Razdoblje za oporavak turizma i turističkih aktivnosti prema procjenama stručnjaka UNWTO-a procijenjeno je na 2,5 do 4 godine da se globalni turistički promet vrati na volumen iz 2019. godine. No kako Hrvatska zbog svojih prednosti u pogledu emitivnih turističkih tržišta, diverzificiranosti vrsta smještaja te raznolikih atrakcijskih struktura za provođenje odmora, očekuje se da bi naš oporavak bio do 2,5 godine.

Prilikom pripreme za razdoblje oporavka na mikro i makro razini važno je primijetiti kako su rizici povezani sa pandemijom Covid-19 doveli do promjena potrošačkih navika u turizmu. Takve promjene trebale bi postati dio dugoročnih trendova i navika turista.

U daljnjem tekstu navedene su neke od strateških planiranja kojima bi se mogao postići veliki uspjeh u oporavku turizma prema istraživanjima i procjenama 505 savjetovanje d.o.o.

Lokalna putovanja – ova aktualna kriza dovela je do znatno većeg fokusa na lokalna putovanja u blizini mjesta boravka samim time i rasta broja domaćih turista. Očekivanja su da će doći do znatno bržeg oporavka potražnje s domaćih nego sa inozemnih tržišta.

Promjenjivi trend rezerviranja – zbog ograničenog načina putovanja turisti traže sigurnije načine putovanja što uključuje mogućnosti trenutnih otkazivanja rezervacija. Očekivanja su kako će se last minute rezervacije zadržati i nakon pandemije.

Transformacija korporativnih putovanja – korporativna putovanja su drastično pogođena aktualnom krizom, velika većina konferencija u 2020. godini održana je online putem, predviđa se kako će i ova 2021. godina biti u znaku online konferencija, a da će se tek 2022. godine početi s normalnim konferencijom.

Transformacija grupnih odmorišnih putovanja – očekivanja su kako će nakon globalnog cijepljenja i s tempom ekonomskog oporavka doći i do oporavka grupnih putovanja koji su u prethodnoj 2020. godini izostali.

Sigurnost kao novi luksuz (čistoća i sanitarni protokoli) – ovaj trend je u svakoj fazi putovanja tj. prilikom ukrcaja u prijevozna sredstva ili smještanja u objekt, u restoranima i caffe

barovima bio važan faktor prilikom odabira destinacije. Istraživanje pokazuje kako će ovaj trend bez obzira na prestanak pandemije zadržati važnost prilikom odabira destinacije.

Presonalizacija – stvaranje jedinstvenih iskustava za turiste, predviđa se da će i nakon završetka pandemije i dalje biti intenzitet u pogledu fokusa na individualne potrebe i prilagođavanje pruženih usluga turistu.

Luksuzna putovanja u prirodu – ovaj trend je nastao kao rezultat povećanog rizika boravka u zatvorenom prostoru s većom koncentracijom gostiju. Zbog umanjivanja rizika turisti su u 2020. godini u većoj mjeri birali putovanja orijentirana na uživanje u prirodi i aktivan odmor u prirodi predviđa se da će se i nakon pandemije zadržati visok stupanj interesa za boravak u prirodi.[14]

[14] https://www.utm.hr/magazine/2020-04_UT_prosinac/#page=59

4. Ugostiteljstvo

Pod ugostiteljskim djelatnostima podrazumijevamo sve djelatnosti koje podmiruju potrebe gostiju za prehranom, točenjem pića i noćenjem.

Zanimljivost je ta da pojam ugostiteljstvo ne može jednako značno prevesti na strane jezike pa tako za Englesku koristimo Hotels industry, za Njemačku korristimo riječ Gastgewerbe, za Francusku Industrie hotelerie, a u Italiji Industria alberghia.

Prema važećem zakonu pod ugostiteljstvo se smatra:

- Priprema hrane i pružanje usluga prehrane, pripremu i usluživanje pića i napitaka, pružanje usluge smještaja.
- Ugostiteljska djelatnost je i pripremanje prehrane za potrošnju na drugom mjestu (prijevozno sredstvo, na priredbama i drugo) i opskrba tom hranom.

Dok je prema prijašnjoj definiciji ugostiteljska djelatnost „priprema hrane i pružanje usluga prehrane, pripremanje i usluživanje pića i napitaka, pružanje usluga smještaja i kampiranja.[15]

Razlika nove i stare definicije je u tome što nova definicija ugostiteljske djelatnosti posebno naglašava „catering“ dok je prijašnja naglašavala „kampiranje“. Takva izmjena definicija rezultirala je razvojem uslužnih djelatnosti i pojavom novih oblika pružanja ugostiteljskih usluga u skladu s potrebama gostiju. Kako bi se gore navedenim gostima tj. potrošačima moglo ponuditi određene usluge u samom procesu treba se koristiti radom zaposlenika i proizvodima i uslugama raznih proizvođača tj. pružatelja usluge, čime se potiče razvitak mnoštva drugih djelatnosti tipa poljoprivrede (domaćih OPG-ova, domaćih Craft pivovara), prehrambene industrije, trgovine (male obiteljske trgovine suvenirima ili drugim stvarima), prometa i ostalih djelatnosti. **Vezu turizma i ugostiteljstva** očituje se u tome što je ugostiteljstvo u značajnom dijelu ovisno lokaciji ugostiteljskih objekata i tržišnoj usmjerenosti, orijentirano je prema turistima kao dominantnoj skupini potrošača. Također možemo reći kako je ugostiteljska djelatnost jedan od značajnijih grana turističkog agregata. Ugostiteljstvo je infrastrukturni preduvjet turizma, ono osigurava podmirenje egzistencijalnih potreba turista kao potrošača i ostalih gostiju također. [16]

[15] https://books.google.hr/books?id=4_tvRzgEjekC&pg=PA13&hl=hr&source=gbs_toc_r&cad=4#v=onepage&q&f=false (Marketnig u turističkom ugostiteljstvu; prof. dr. Sc. Drago Ružić; str 14)
[16] https://books.google.hr/books?id=4_tvRzgEjekC&pg=PA13&hl=hr&source=gbs_toc_r&cad=4#v=onepage&q&f=false (Marketing u turističkom ugostiteljstvu; prof. dr. sc. Drago Ružić; str. 26)

4.1. Ugostiteljstvo i covid

Aktualna Covid-19 epidemija utjecala je na cjelokupno gospodarstvo RH, pa tako i na ugostitelje diljem hrvatske. U prvom valu epidemije u ožujku 2020 i drugom valu početkom prosinca stožer civilne zaštite donio je odluku o obustavi rada svega što nije neophodno za život pa tako i ugostiteljskih objekata. Takve odluka o obustavi rada ugostiteljskih objekata i pružanja ugostiteljske usluge donijeta je s ciljem zaustavljanja daljnjeg širenja i prijenosa bolesti.

Neke od izdanih mjera koje se tiču ugostitelja:

- zabrana održavanja svih javnih događanja i okupljanja na kojima je prisutno više od 25 osoba na jednom mjestu
- javna događanja te okupljanja i svečanosti svih vrsta mogu trajati najdulje do 22 sata
- zabrana prodaje alkoholnih pića u vremenu od 22 sata do 6 sati
- obustava održavanja svadbenih svečanosti
- obvezno korištenje maski za lice ili medicinskih maski na otvorenom prostoru kada nije moguće održavati fizičku distancu od najmanje 1,5 metar

Odlukom su zatvoreni svi ugostiteljski objekti osim onih iz skupine: hotela, kampova i učeničkih ili studentskih domova koji smiju usluživati samo goste koji u njima koriste usluge smještaja.

Također je u ugostiteljskim objektima tipa restorana,, cateringa, kavana, pivnica, konoba, barova dozvoljena samo priprema i dostava hrane i pića. Takvi ugostiteljski objekti dostavu hrane i pića mogu vršiti uz pridržavanje svih protuepidemijskih mjera na sljedeći način:

- osobnim preuzimanjem pred ulazom u ugostiteljski objekt bez ulaska u isti,
- dostavom hrane iz ugostiteljskog objekta vlastitim dostavnim vozilom,
- dostavom hrane iz ugostiteljskog objekta temeljem ugovora o poslovnoj suradnji sklopljenim između ugostitelja i treće osobe (pravne ili fizičke-obrtnici), koji su registrirani i upisani u Upisnik subjekata u poslovanju s hranom
- takozvanim "drive in" načinom.[17]

[17] https://www.koronavirus.hr/najnovije/ogranicavanje-okupljanja-i-druge-nuzne-epidemioloske-mjere-i-preporuke/870

4.2. Nacionalna udruga ugostitelja

Povećanjem PDV-a na 25% pojavila se potreba za okupljanjem ugostitelja koji će jasno i promišljeno komunicirati prema medijima, javnosti, a i samoj struci, kako bi se zaštitili od vala porezne represije i spriječili, koliko je to moguće, pad palete, kadra i kvalitete hrvatske ugostiteljske ponude, ali i sačuvali, u konačnici, vlastiti biznis.[18]

Tako je stvorena Nacionalna udruga ugostitelja, udruga koja organizira koordinaciju ugostitelja Hrvatske s nadom da okupi stotine ugostitelja i ukaže na trenutno stanje u sektoru ugostiteljstva. Udruga koja je vrlo aktivan tokom cijele aktualne Covid-19 krize, izlazila je u javnost i ukazivala na brojne nevolje u kojima su se zatekli svi ugostitelji uvođenjem mjere lockdowna tj. zatvaranja ugostiteljskih objekata diljem Hrvatske.

Ukazuju na to kako je hitna i pravična novčana naknada i smanjenje PDV-a prava pomoć tvrtkama i obrtnicima za stabilnost gospodarstva u Hrvatskoj.

Svjesni ozbiljnosti situacije koja ih je zadesila, ugostitelji Kvarnera i Istre pokrenuli su akciju 5 do 12 koja se proširila na cijelu Hrvatsku. Tom akcijom su simbolički pokazali kako je doista 5 do 12 za gospodarstvo, te poručiti odgovornim institucijama kako bez njihovog koraka za spas poslovanja gospodarstvenici, a posebno ugostitelji, neće moći sačuvati radna mjesta. Pri tome ne tražeći besplatan novac već pristup kreditnim linijama za očuvanje likvidnosti, investicije i porezne olakšice.[19]

Slika 7 Logo nacionalne udruge ugostitelja

Izvor: https://www.facebook.com/100907054662141/photos/100907697995410/

[18] http://www.ugostiteljac.com/pocetna
[19] https://hrturizam.hr/ugostitelji-organiziraju-tihi-prosvjed-i-zatvaraju-svoje-objekte-na-sat-vremena/

Akcija 5 do 12 održana je 10.9.2020 s početkom u 11 sati i 55 minuta kada su ugostitelji diljem Hrvatske zatvorili svoje objekte na 60 minuta. Tim činom poručili su kako taj sat vrlo lako može postati i znatno dulji vremenski period , čime radna mjesta gotovo 60.000 ljudi samo iz ugostiteljske grane dolazi u znak pitanja.

Ovom akcijom Nacionalna udruga ugostitelja pred Vladu izašla je sa sljedećim zahtjevima:

- porezno rasterećenje po uzoru na konkurentne države u regiji, kojem su pribjegli svi izuzev Hrvatske
- spuštanje PDV-a na kavu, pivo, vino i bezalkoholna pića na 13%
- potpore kroz kredite za likvidnost, sukladno obećanom (HAMAG)
- potpore krez kredite za investicije sukladno obećanom (HBOR)[20]

Slika 8 Brošura za akciju 5 do 12

Izvor: https://www.istriaterramagica.eu/novosti/gospodarstvo/ugostitelji-kroz-akciju-5-do-12-organiziraju-tihi-prosvjed/

[20] https://www.glaspoduzetnika.hr/5-do-12-akcija-n95

5. Pad prometa u djelatnostima ugostiteljstvo i turizam

Kako globalni tako je i turizam u RH u 2020. godini doživio najveću krizu u povijesti. Sudionici hrvatskog turizma reagirali su pravovremeno, uz pomoć državnih potpora za plaće sačuvana su radna mjesta, banke i investitori osigurali su potrebnu likvidnost te su uvedene mjere sigurnosti i očuvanja zdravlja u turističkim objektima. Ogromni napori uloženi su kako bi RH ušla u turističku sezonu i ugostila 7 milijuna turista bez širenja zaraze u smještajnim objektima i objektima za posluživanje hrane i pića. Sve dosadašnje aktivnosti pomogle su da poslovni sustavi u turizmu dočeka ljeto 2021. godine kada se očekuje početak oporavka poslovanja. Trenutačni fokus mora biti na daljnjem očuvanju radnih mjesta, na pripremi naredne turističke sezone i na ubrzanju 25 milijardi kuna pripremljenih investicija. RH će tokom 2021. godine imati priliku za brzi oporavak i održivi razvoj turizma o čemu u značajnoj mjeri ovisi poljoprivreda, prerađivačka industrija, građevinarstvo, trgovina, malo i srednje poduzetništvo te ukupni oporavak gospodarstva Hrvatske. [21]

Prema podacima Fine, negativnim utjecajem pandemije Covida 19 najviše su zahvaćeni poduzetnici u turizmu i ugostiteljstvu, a najmanje u prerađivačkoj industriji i trgovini.

Fina je provela istraživanje i analizu kreditnog rejtinga poduzetnika, ista metodologija pokazala je kako na teritoriju RH 1251 poduzetnik posluje s minimalnim rizikom od ne ispunjava obveza.

Od tog ukupnog broja čak njih 1085 nije se prijavilo za vladine mjere potpore poduzetnicima zbog negativnih utjecaja pandemije, taj pokazatelj govori o njihovoj kvaliteti poslovanja te kako su se pokazali kao pouzdan partnere tj. poslodavac u najtežim uvjetima.

Temelj i okosnica metodologija za izračun kreditnog rejtinga koju je provela Fina su prethodno predani financijski izvještaji, podaci o stanju blokade te statusu stečaja, pred stečajna i likvidacija, rejting skala je jedinstvena za sve veličine poduzetnika i podložna je promjenama.

Od 1.085 najstabilnijih poduzetnika koji posluju u okolnostima pandemije bolesti Covida 19, među njima je najviše onih kojima je sjedište u Gradu Zagrebu njih 487, zatim Zagrebačka županija s 81, Istarska sa 65 poduzetnika, Splitsko-dalmatinska sa 64 i Primorsko-goranska županija sa 63 poduzetnika. [22]

---

[21] https://www.hup.hr/EasyEdit/UserFiles/Ivana%20Zlatari%C4%87/slike/hup-monografija-2020.pdf

[22] https://www.novilist.hr/novosti/gospodarstvo/turizam-i-ugostiteljstvo-najvise-pretrpjeli-zbog-pandemije-covida-19-ovo-su-najstabilniji-poduzetnici-u-hrvatskoj/?meta_refresh=true

Najveći pad prometa je u turizmu i ugostiteljstvu, Fina je izradila analizu poduzetnika koji su u prvih devet mjeseci 2020 godine imali pad ili rast prihoda u odnosu na isto razdoblje 2019. godine. Analiza se temelji na sakupljanju agregiranih podataka o ukupnim oporezivim transakcijama iz PDV obrazaca kao i podataka o prometu odnosno poslovnoj aktivnosti poduzetnika/obveznika PDV-a, koje prikuplja i obrađuje Porezna uprava.

Prema podacima Porezne uprave Ministarstva financija za zadnji tjedan listopada vidljivo je da je u usporedbi s istim tjednom 2019. godine, zabilježen pad prometa u restoranima u Hrvatskoj oko 40%, u Bjelovaru 35%, u Zagrebu oko 25% da je promet cateringa 45%, u kafićima pao je za oko 42%. „Caffe barovi/kafići odnose 20% ukupnog ugostiteljskog prometa, a restorani 60%. Najveći pad bilježe svi koji rade catering i svadbene svečanosti, oni čine oko 25% ukupnog prometa u ugostiteljstvu.

Također je važno napomenuti kako je od ukupnog broja izvršenih inspekcijskih nadzora nad ugostiteljskim objektima tek njih 10% ugostiteljskih objekata kršilo do sada propisane mjere. Te je istima izrečena mjera upozorenja nadležnih inspekcija radi pronađenih nepravilnosti.

5.1. Analiza podataka iz sustava fiskalizacije

U sljedećem djelu rada prikazana je usporedba prometa za djelatnosti pružanja smještaja i usluživanja hrane za određena razdoblja kroz 2019., 2020. i 2021. godinu. Podaci su preuzeti sa stranica Porezne uprave.

Analizom podataka iz 2019., 2020. i 2021. godini iz sustava fiskalizacije može se iz čitati slijedeće.

Za sve djelatnosti u razdoblju od 22.02.-28.03.2021. godine u odnosu na 24.02.-29.03.2020. godine vidljivo je **povećanje broja računa od 13% i povećanje iznosa računa od 9%.**

U djelatnosti I – pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane vidljivo je **smanjenje broja računa od 25%, a iznosa računa od 14%.**

Za sve djelatnosti u razdoblju od 22.02.-28.03.2021. godine u odnosu na 25.02.-31.03.2019. godine vidljivo je **smanjenje broja računa od 10% te povećanje iznosa računa od 1%.**

U djelatnosti I – pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane vidljivo je **smanjenje broja računa od 53%, a iznosa računa od 50%.**

Za sve djelatnosti u razdoblju od 24.02.-29.03.2020. godine u odnosu na 25.02.-31.03.2019. godine vidljivo je **smanjenje broja računa od 20% i smanjenje iznosa računa od 7%.**

U djelatnosti I – pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane vidljivo je **smanjenje broja računa od 37% i smanjenje iznosa računa od 41%.**

RAZDOBLJE	BROJ RAČUNA						IZNOS RAČUNA					
	SVE DJELATNOSTI	INDEKS	G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKLA	INDEKS	I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	INDEKS	SVE DJELATNOSTI	INDEKS	G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKLA	INDEKS	I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	INDEKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
24.02.-29.03.2020.	167.546.376	112,82	104.962.272	119,52	20.641.602	75,01	14.443.376.127,72	109,24	10.559.791.878,45	110,60	767.330.169,95	85,94
22.02.-28.03.2021.	189.030.196		125.452.887		15.482.787		15.777.552.873,41		11.679.612.964,35		659.417.896,26	
25.02.-31.03.2019.	210.380.379	89,85	124.427.548	100,82	32.817.673	47,18	15.595.017.336,01	101,17	10.913.275.661,08	107,02	1.308.215.817,31	50,41
22.02.-28.03.2021.	189.030.196		125.452.887		15.482.787		15.777.552.873,41		11.679.612.964,35		659.417.896,26	
25.02.-31.03.2019.	210.380.379	79,64	124.427.548	84,36	32.817.673	62,90	15.595.017.336,01	92,62	10.913.275.661,08	96,76	1.308.215.817,31	58,65
24.02.-29.03.2020.	167.546.376		104.962.272		20.641.602		14.443.376.127,72		10.559.791.878,45		767.330.169,95	

Slika 9 Informacije iz sustava fiskalizacije

Izvor:https://www.porezna-uprava.hr/

Podaci za razdoblje od 22.03.-28.03. u 2021., 2020. i 2019.

Za sve djelatnosti u razdoblju od 22.03.-28.03.2021. godine u odnosu na isto razdoblje 2020. godine vidljivo je **povećanje broja računa od 159% i povećanje iznosa računa od 96%.**

U djelatnosti I - pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane vidljivo je **povećanje broja računa od 1.123%, a iznosa računa od 691%.**

Za sve djelatnosti u razdoblju od 22.03.-28.03.2021. godine u odnosu na isto razdoblje 2019. godine vidljivo je **smanjenje broja računa od 10% i smanjenje iznosa računa od 1%.**

U djelatnosti I – pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane **vidljivo je smanjenje broja računa od 48%, a iznosa računa od 45%.**

Za sve djelatnosti u razdoblju od 22.03.-28.03.2020. godine u odnosu na isto razdoblje 2019. godine vidljivo je **smanjenje broja računa od 65% i smanjenje iznosa računa od 50%.**

U djelatnosti I – pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane **vidljivo je smanjenje broja računa od 96%, a iznosa računa od 93%.**

RAZDOBLJE	BROJ RAČUNA						IZNOS RAČUNA					
	SVE DJELATNOSTI	INDEKS	G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKLA	INDEKS	I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	INDEKS	SVE DJELATNOSTI	INDEKS	G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKLA	INDEKS	I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	INDEKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
22.03.-28.03.2020.	14.589.982	259,19	10.681.207	231,55	280.406	1.223,13	1.572.936.774,90	195,73	1.237.142.631,89	183,43	18.547.169,46	790,78
22.03.-28.03.2021.	37.815.567		24.731.888		3.429.728		3.078.720.280,96		2.269.232.271,67		146.667.170,17	
22.03.-28.03.2019.	42.042.325	89,95	24.904.449	99,31	6.578.135	52,14	3.120.033.789,12	98,68	2.192.118.809,11	103,52	266.211.699,41	55,09
22.03.-28.03.2021.	37.815.567		24.731.888		3.429.728		3.078.720.280,96		2.269.232.271,67		146.667.170,17	
22.03.-28.03.2019.	42.042.325	34,70	24.904.449	42,89	6.578.135	4,26	3.120.033.789,12	50,41	2.192.118.809,11	56,44	266.211.699,41	6,97
22.03.-28.03.2020.	14.589.982		10.681.207		280.406		1.572.936.774,90		1.237.142.631,89		18.547.169,46	

Slika 10 Informacije iz sustava fiskalizacije

Izvor:https://www.porezna-uprava.hr/

Usporedbom trećeg tjedna ožujka 2021. godine (15.03.-21.03.2021.), s četvrtim tjednom ožujka 2021. godine (22.03.-28.03.2021.), usporedbom trećeg tjedna ožujka 2020. godine (16.03.-22.03.2020.) s četvrtim tjednom ožujka 2020. godine (23.03.-29.03.2020.) i usporedbom trećeg tjedna ožujka 2019. godine (18.03.-24.03.2019.) s četvrtim tjednom ožujka 2019. godine (25.03.-31.03.2019.), vidljivo je sljedeće stanje.

Za sve djelatnosti u razdoblju od 22.03.-28.03.2021. godine u odnosu na prethodni tjedan 15.03.-21.03.2021. godine vidljivo je **da je broj računa ostao isti te smanjenje iznosa računa od 5%.**

U djelatnosti I – pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane vidljivo je **povećanje broja računa od 3%, a iznosa računa od 6%.**

Za sve djelatnosti u razdoblju od 23.03.-29.03.2020. godine u odnosu na prethodni tjedan 16.03.-22.03.2020. vidljivo je **smanjenje broja računa od 50% i smanjenje iznosa računa od 45%.**

U djelatnosti I - pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane vidljivo je **smanjenje broja računa od 84%, a iznosa računa od 67%.**

Za sve djelatnosti u razdoblju od 25.03.-31.03.2019. godine u odnosu na prethodni tjedan 18.03.-24.03.2019. vidljivo **je smanjenje broja računa od 1% i smanjenje iznosa računa od 2%.**

U djelatnosti I – pružanje smještaja te pripreme i usluživanja hrane vidljivo je **smanjenje broja računa od 1% dok je iznos računa ostao isti.**[23]

RAZDOBLJE	BROJ RAČUNA						IZNOS RAČUNA					
	SVE DJELATNOSTI	INDEKS	G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKLA	INDEKS	I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	INDEKS	SVE DJELATNOSTI	INDEKS	G- DJELATNOST TRGOVINE NA VELIKO I MALO, POPRAVAK MOTORNIH VOZILA I MOTOCIKLA	INDEKS	I- DJELATNOST PRUŽANJA SMJEŠTAJA TE PRIPREME I USLUŽIVANJA HRANE	INDEKS
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
15.03.-21.03.2021.	37.951.473	99,64	25.008.083	98,90	3.337.558	102,76	3.230.375.679,07	95,31	2.406.300.467,55	94,30	138.257.786,41	106,08
22.03.-28.03.2021.	37.815.567		24.731.888		3.429.728		3.078.720.280,96		2.269.232.271,67		146.667.170,17	
16.03.-22.03.2020.	28.831.155	50,40	19.973.861	53,53	1.806.458	15,99	2.820.235.842,11	55,02	2.175.198.181,66	56,36	58.275.419,90	32,93
23.03.-29.03.2020.	14.530.932		10.691.170		288.857		1.551.727.813,78		1.225.885.738,60		19.192.693,58	
18.03.-24.03.2019.	42.184.878	99,12	24.975.907	98,80	6.603.359	99,36	3.164.104.107,45	97,84	2.206.251.367,37	98,39	268.877.107,82	99,52
25.03.-31.03.2019.	41.815.517		24.676.108		6.560.970		3.095.749.414,47		2.170.654.311,53		267.599.492,46	

Slika 11 Informacije iz sustava fiskalizacije

Izvor:https://www.porezna-uprava.hr/

[23] https://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/COVID-FISKALIZACIJA%20OBJAVA%20a%c5%be.%2003.05.2021..pdf?csf=1&e=hrOpie

6. Covid u praksi

U ovom poglavlju opisano je poslovanje poduzeća Biberon i navedeno na koje je sve to načine i kako se poduzeće postavilo u uvjetima pandemije i prepreka poslovanju.

6.1. Opće informacije o poduzeću

BIBERONS d.o.o. za turizam, ugostiteljstvo i trgovinu OIB: 060242308

MATIČNI BROJ: 02363305

BANKA: Privredna Banka Zagreb d.d.

BROJ RAČUNA: HR42 2340 0091 1104 0939 8 TEMELJNI KAPITAL: 2.611.000,00 kn

DIREKTOR: Denis Pavlović

Slika 12 Logo poduzeća Biberon

Izvor: http://biberon.hr/

Priča o Biberonu započinje davne 1998 kada su osnivači ovog lanca imali jedan san, snažnu volju, upornost i viziju u kojem se smjeru žele kretati i rasti. Znali su da neće biti lako krenuti u gradu pod suncem koji ne prašta i teško prihvaća, ali s tim gradom su dijelili jednu važnu karakternu crtu koja je u njemu iznjedrila velike uspjehe i prevalila brojne oluje, a to je – «dišpet». Danas je Biberon jedan od vodećih ugostiteljskih lanaca u Hrvatskoj u čijoj su mreži brojni barovi, restorani i slastičarnice. Izrađuju tisuće torti godišnje, nude mesne menije diljem zemlje, uz njihovu kavu svakodnevno stotine ljudi započinje svoj dan. Konstantno teže biti još bolji, izgrađuju se, educiraju i rastu.[24]

[24] http://biberon.hr/

U sljedećoj tablici prikazana je vremenska lenta koja prikazuje kako su nicali njihovi ugostiteljski objekti.

Tablica 4 Vremenska lenta otvaranja Biberon objekata

Godine	Lokacija	Objekt
1998	Split, Osječka 56	Caffe Bar
2002	Split, gradska jezgra	Tri poslovnice
2004	Split, Osječka 56	Restoran bar
2007	Solin, Matoševa 10 Metković Zadar	Food Bar i Caffe Bar Caffe Metković Caffe Zadar
2008	Pula Labin Rijeka	Food Bar i Caffe Bar Caffe Bar Caffe Bar
2009	Zagreb, Radnička cesta Varaždin, Čakovec, Đakovo, Koprivnica i Osijek	Food Bar i Caffe Bar Caffe Bar
2010	Split, Mercator Zagreb, Radnička cesta	Biberon Cakes Biberon Cakes
2011	Samobor Split	Food Bar i Caffe Bar Piceerija
2012	Šibenik, Supernova Solin, AD Plastik i Cemex	Caffe Bar Kantina
2013	Zagreb, Alianz Zagreb Split, Hotel BB Residence	Food Bar i Caffe Bar Caffe Bar
2014	Novigrad	Caffe Bar
2015	Split, KBC Firule	Food Bar i Caffe Bar
2016	Split, Mall of Split	Food Bar, Caffe Bar, Cakes
2017	Zagreb, Centar Split, Riva Split, Put Firula 57	Meat District Restoran Štorija Biberon Bar & Cuisine
2018	Split, City Centar One (CCOS)	Food Bar

Izvor: Prikaz autora

6.2. Prilagodba poduzeća

U daljnjem tekstu opisano je kako se Biberon na lokaciji City Centar One Split (CCOS) prilagodio aktualnoj situaciji u kojoj su se našli ugostitelji diljem hrvatske pa i oni sami.

Već pojavom aktualnog virusa u Hrvatskoj uprava Biberona provela je razne aktivnosti i istraživanja u slučaju najavljenih zatvaranja ugostiteljskih objekata pa su samim time spremno dočekali mjere o zatvaranjima. U prvom valu mjera zatvaranja u ožujku 2020. Food Bar zatvorio je vrata na mjesec dana. Tih mjesec dana svi radnici bili su na godišnjim odmorima, a svoje plaće za prethodni mjesec dobili su putem mjera Ministarstva rada i mirovinskog sustava koja je uključivala financiranje 100% troška neto minimalne plaće u neradnim mjesecima. Odlukom da poduzeće iskoristi ovu mjeru dobilo je restrikciju uvoza tj, zapošljavanja nove radne snage.

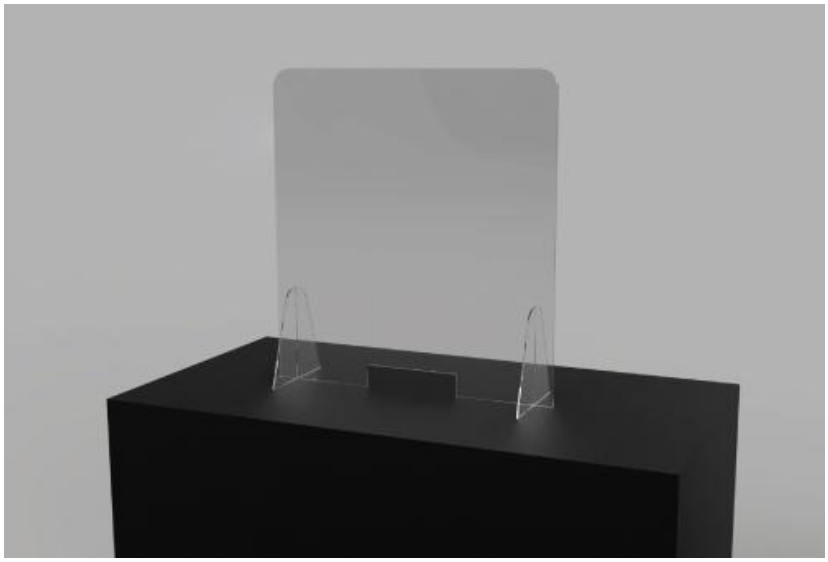
Poduzeće je na svim svojim lokacijama pa tako i u CCOS provela mjere koje je odredio Stožer civilne zaštite, to podrazumijeva da je na vidljivom mjestu označena uputa o obavezi nošenja medicinske maske za vrijeme boravka u poslovnoj jedinici te kako se zaštititi, obavezno držanje distance od 1,5 m između kupaca, te je na pultu za plaćanje i preuzimanje hrane postavljeno dezinfekcijsko sredstvo za ruke.

Slika 13 Obavezna brošura za ugostiteljske objekte

Izvor: https://www.hzjz.hr/

Radnici su zaštićeni od bliskog kontakta sa kupcima tako što su odvojeni pultom na kojem je ugrađen prozirni pleksiglas kojim se sprječava bliski kontakt s kupcem. Također radnici su dobili jednokratne rukavice i višekratne zaštitne maske za lice koje se po potrebi mijenjaju. Na samom ulazu u poslovnu jedinicu radnik mora obrisati obuću (cipele, tenisice, štikle) od spužvu namočenu dezinfekcijskim sredstvom te privatnu odjeću i obuću presvući u radnu uniformu u dodijeljenoj garderobi. Također poduzeće se pobrinulo da se poslovna jedinica redovito provjetrava za vrijeme dana te da vlaga i temperatura zraka bude na preporučenoj razini.

Slika 14 Covid19 zaštita od pleksiglasa

Izvor: https://www.balboa.hr/hr/covid19-zastita/

Kroz naredni period poduzeće je poučeno prethodnim iskustvom i samim logičkim slijedom odlučilo da sklopi ugovore sa partnerima za dostavu hrane. Tako je uvedena opcija dostave hrane putem aplikacija Wolt, Glovo i Pauza. Ta mogućnost pokriva samo jedinice Mall of Split, City Centar One Split, Štorija By Biberon Split, Biberon Sushi Bar Split, Super Konzum Radnička cesta Zagreb, King Cross Jankomir Zagreb, Konzum centar Pula. Također poduzeće je kao novitet u poslovanju instaliralo profesionalni aparat za pripremu kave što do tada nije bila mogućnost na lokaciji CCOS.

Slika 15 Logo tri partnerske dostavne službe Wolt, Pauza.hr, Glovo

Izvor: Prikaz autora

Dolaskom drugog vala, početkom prosinca ponovno su zatvoreni ugostiteljski objekti, no ovaj put poduzeću je omogućena priprema i dostava hrane. Kupcima je omogućeno više načina kako da dođu do svojih omiljenih jela. Jedna od mogućnosti je da posjetitelji samog centra naruče hranu u samom centru te je preuzme na pultu, naravno pripremljena hrane se ne smije konzumirati u prostorijama Food Cortera u centru već je kupac nosi sa sobom u jednokratnim aluminijskim ili kartonskim „ To go „ spremnicima za hranu koja održava toplinu. Drugi način je da kupac nazove telefonskim putem željenu poslovnicu u ovom slučaju poslovnicu CCOS, naruči željeno jelo te dođe osobno preuzeti i platiti naručenu hranu. Treća i najpopularnija varijanta koja opravdala korak ulaganje u sklapanje ugovora poduzeća sa partnerima za dostavu hrane je je naručivanje putem popularnih aplikacija Wolt, Glovo i Pauza. U tom slučaju kupac preko aplikacije odabere željen jelo koje kada je pripremljeno preuzima dostavljač iz gore spomenutih agencija za dostavu hrane. Dostavljač hranu preuzme u prostorijama centra te u najbržem mogućem vremenu dostavi kupcu na označenu adresu koji je naveo u aplikaciji.

Važno je napomenuti kako je poduzeće u trenutnom drugom valu nije otpustilo niti jednog radnika niti je smanjivalo plaće. Zbog manjeg obujma posla menagement poduzeća odlučio je smanjiti broj radnika u smjenama. Sa dosadašnjih 8 radnika u smjeni broj je pao na 5 radnika po smjeni. Time je radnicima omogućen još jedan slobodan dan u tjednu što je u konačnici dovelo da se sa dosadašnjih 6 radnih dana, radni tjedan smanji na 5 radnih dana.

7. Zaključak

Uz mnoge druge grane u gospodarstvu, ugostiteljstvo je jedan od onih sektora koji su najpodložniji promjenama na tržištu, određenim faktorima rizika poput rata, vremenskih nepogoda, političke situacije i epidemiološkoj slici zemlje. Covid19, pandemijska pošast koja je poharala cijeli Svijet pa tako i RH pokazala je kako su turizam i ugostiteljstvom, koji je usko vezan uz sam turizam, krhki i ovisni o povoljnoj epidemiološkoj slici zemlje. Prodorom Covid 19 u RH ugostiteljstvo je praktički stalo i većina ugostitelja je odlukama Vlade i Nacionalnog stožera civilne zaštite prestalo s radom kroz duži period ili djelomično zatvorilo svoje objekte uz mnogo brojne prepreke i ograničenja u poslovanju. Kako bi pomogla svojim poduzetnicima, Vlada RH, tokom zadnje dvije godine izglasala mnoge mjere od kojih je za ugostitelja najznačajnija Mjera potpore za očuvanje radnih mjesta gdje je sufinanciran trošak plaća djelatnika u iznosu od 3250 kuna po zaposlenom, također je poslovnim subjektima koji su imali ili su procijenili da će imati pad prihoda veći od 20% biti omogućena beskamatna odgoda i obročna otplata obveza po izravnim porezima i doprinosima. Ugostiteljski objekti koji su nastavili s radom dužni su provoditi i držati se mjera suzbijanja širenja virusa koje je propisao Hrvatski zavod za javno zdravstvo. Samim time ugostitelji su dužni vidljivo istaknuti obavijest o potrebi pridržavanja fizičke udaljenosti i maksimalnom dopuštenom broju osoba u objektu. Također se u ugostiteljskim objektima redovno trebaju dezinficirati stolovi, koristiti medicinske maske za lice, puštanje glazbe ograničeno je na 65 decibela, pridržavanje radnog vremena koje je s vremenom mijenjano. Sve ove mjere i druge koje nisu navedene, s vremenom su nadopunjavane, mijenjane ili ukinute. Od prvog zaraženog Hrvata 27.2.2020 do daljnjeg širenja zaraze nije trebalo dugo pa je tako srpnju 2020 zabilježeno 2372 pozitivnih osoba od kojih je umrlo 38. Uzimajući u obzir te brojke vidljivo je kako je u srpnju bilo 1,60% umrlih od ukupnog broja pozitivnih, također je u istom mjesecu od ukupnog broja testiranih bilo njih 4,23% pozitivnih. Pademija je također utjecala na pad prometa u ugostiteljskim objektima pa je tako u razdoblju od 22.03.-28.03.2021. godine u odnosu na isto razdoblje 2019. godine na razini cijele RH vidljivo smanjenje broja računa od 10% i smanjenje iznosa računa od 1%. U kritičnim situacijama bitna je prilagodba poduzeća na sve vanjske faktore, u ovom slučaju na pandemiju Covid19. Biberon d.o.o. pokazao je spremnost na brzo uvođenje novih usluga u poslovanju poput dostave hrane za sve kupce preko različitih servisa. Time su u velikoj mjeri zadržali opseg svog dotadašnjeg poslovanja i pokazali zašto su jedan od vodećih ugostiteljskih lanaca u Splitu i RH.

8. Sažetak

Rad se odnosi na utjecaj Covid 19 krize na ugostiteljstvo, a najveći naglasak je bio na tome da se ustanovi kako je ugostiteljstvo prije svega u Hrvatskoj, reagiralo i kojim se mjerama osnažilo za vrijeme ove krize. Na samom početku rada ukratko je pojašnjeno što je Covid 19, kakva je to bolest i koji su njeni simptomi. Potom je opisano stvarno stanje Covid krize u pogledu turizma i ugostiteljstva u doba i pretpostavke za oporavak istih sektora nakon pandemije. Kako se rad veže za ugostiteljstvo naglasak je bio prije svega na taj sektor i na konkretne brojke i statistike koje su utjecale na daljnji tijek događaja, također i na mjere i koje je predložila i poduzela Vlada RH i stožer civilne zaštite te konkretne mjere pomoći gospodarstvu i sektoru ugostiteljstva. Na kraju je opisan konkretan primjer u praksi jednog ugostiteljskog objekta, opisana je njegova prilagodba u uvjetima pandemije. Na kraju je donesen zaključak o utjecaju Covid 19 na ugostiteljstvo i turizmu koje su uzrokovale gospodarske promjene.

Ključne riječi: ugostiteljstvo, ugostitelji, turizam, Covid 19 kriza, pad prihoda,

Summary

The final paper refers to the impact of the Covid 19 crisis on the hospitality industry, and the greatest emphasis was on establishing how the hospitality industry, primarily in Croatia, reacted and to what extent it was strengthened during this crisis. At the very beginning of the work, it was briefly explained what Covid 19 is, what the disease is and what its symptoms are. It then describes the real state of the Covid crisis in terms of tourism and hospitality at the time and preconditions for the recovery of the same sectors after the pandemic. As the work is related to the hospitality industry, the emphasis was primarily on this sector and on concrete figures and statistics that influenced the further course of events, also on measures proposed and taken by the Government and the Civil Protection Headquarters and concrete measures to help the economy and catering sector. Finally, a concrete example in the practice of a catering facility is described, its adaptation to pandemic conditions is described. Finally, a conclusion was reached on the impact of Covid 19 on the hospitality and tourism industry that caused the economic changes.

Keywords: catering, caterers, tourism, Covid 19 crisis, declining income,

9. Literatura

1. Wikipedia, O Covid-19, [interent], raspoloživo na: https://hr.m.wikipedia.org/wiki/COVID-19
2. Amp.hr, O Covid-19, [internet], raspoloživo na: https://amp.hr.what-this.com/667245/1/covid-19.html
3. Narodnenovine.hr, Službeno stanje Covid-10, [internet], raspoloživo na: https://narodnenovine.nn.hr/clanci/sluzbeni/full/2020_11_129_2459.html
4. Vlada.gov.hr, Izvjštaj sjednice vlade za svibanj [internet], raspoloživo na: https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2020/Svibanj/229_sjednicaVRH/229 - 8.3.docx
5. Hnb.hr, Pogugodišnje izvješće, [internet], raspoloživo na: https://www.hnb.hr/documents/20182/3688187/h-polugodisnja-informacija-1polugodiste2020.pdf/65d9b46e-704f-fd76-766a-008467feefb9
6. Hnb.hr, Pogugodišnje izvješće, [internet], raspoloživo na: https://www.hnb.hr/documents/20182/3688187/h-polugodisnja-informacija-1polugodiste2020.pdf/65d9b46e-704f-fd76-766a-008467feefb9
7. Vlada.gov.hr, Izvjštaj sjednice vlade za svibanj [internet], raspoloživo na: https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/2020/Svibanj/229 sjednica VRH/229 - 8.3.docx
8. Koronavirus.hr, Odluka o mjerama ograničavanja društvenih okupljanja, rada u trgovini usluznih djelatnosti i održavanja sportskih i kulturnih događanja, [internet], raspoloživo na: https://www.koronavirus.hr/odluka-o-mjerama-ogranicavanja-drustvenih-okupljanja-rada-u-trgovini-usluznih-djelatnosti-i-odrzavanja-sportskih-i-kulturnih-dogadjanja/180
9. Hzjz.hr, Preporuke za rad ugostiteljskih objekata, [internet], raspoloživo na: https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2020/03/Preporuke_za_rad_ugostiteljskih_objekata_ver_4_11_10_2020_.pdf
10. Croatialink.com, Turizam, definicija, nastanak i razvoj, [internet], raspoloživo na: https://croatialink.com/wiki/turizam:_definicija,_nastanak,_razvoj_i_podjela
11. Mint.gov.hr, Turistički sektor vjeruje u bolju 2021,ali bit će izuzetno zahtjevna, [internet], raspoloživo na: https://mint.gov.hr/vijesti/turisticki-sektor-vjeruje-u-bolju-2021-ali-bit-ce-izuzetno-zahtjevna/22207

12. Ugostiteljstvo i turizam.hr, Izdanje za prosinac, [internet], raspoloživo na: https://www.utm.hr/magazine/2020-04_UT_prosinac/#page=59
13. Prof. Dr. Sc. Drago Ružić, Marketing u turističkom ugostiteljstvu, [internet], raspoloživo na: https://books.google.hr/books?id=4_tvRzgEjekC&pg=PA13&hl=hr&source=gbs_toc_r&cad=4#v=onepage&q&f=false
14. Prof. Dr. Sc. Drago Ružić, Marketing u turističkom ugostiteljstvu, [internet], raspoloživo na: https://books.google.hr/books?id=4_tvRzgEjekC&pg=PA13&hl=hr&source=gbs_toc_r&cad=4#v=onepage&q&f=false
15. Koronavirus.hr, Najnovije ograničenje okuplanja i druge nužne epidemiološke mjere i preporuke, [internet], raspoloživo na: https://www.koronavirus.hr/najnovije/ogranicavanje-okupljanja-i-druge-nuzne-epidemioloske-mjere-i-preporuke/870
16. Ugostiteljac.hr, Poćetna stranica, [internet], raspoloživo na: http://www.ugostiteljac.com/pocetna
17. Hrturizam.hr, Ugostitelji organiziraju tihi prosvjed i zatvaraju svoje objekte na sat vremena, [internet], raspoloživo na: https://hrturizam.hr/ugostitelji-organiziraju-tihi-prosvjed-i-zatvaraju-svoje-objekte-na-sat-vremena/
18. Glaspoduzetnik,hr, Akcija 5 do 12, [internet], raspoloživo na: https://www.glaspoduzetnika.hr/5-do-12-akcija-n95
19. Poreznauprava.hr, Covid-fiskalizacija, [internet], raspoloživo na: https://www.porezna-uprava.hr/Dokumenti%20vijesti/COVID-FISKALIZACIJA%20OBJAVA%20a%c5%be.%2003.05.2021..pdf?csf=1&e=hrOpie
20. Biberon.hr, O Biberonu, [internet], raspoloživo na: http://biberon.hr/